

Rana Gruber AS
Postboks 434
8601 Mo I Rana

Oslo, 23.09.2021

Deres ref.:
Nancy Stien Schreiner

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/252
2021.065.I.miljodir

Saksbehandler:
Gro Hagen

Rapport etter tilsyn 13. september - 14. september 2021

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos Rana Gruber AS (virksomhetsnummer: 971745517).

Rapporten består av fire deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet, og hva dere må gjøre

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomhetens måleprogram har mangler
- Avvik 2: Virksomheten har en dieseltank som mangler oppsamlingsarrangement
- Avvik 3: Virksomheten har ikke vurdert eventuell miljørisiko fra utslipp av oljeutskiller
- Avvik 4: Virksomheten mangler enkelte skriftlige rutiner
- Avvik 5: Noe farlig avfall på Ørtfjell er ikke tilfredsstillende lagret

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Rana Gruber AS må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 1. desember 2021.

Dere må betale gebyr

Rana Gruber AS må betale et gebyr på 33 800 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no. Merk svaret med saksnummer 2019/252 og tilsynsnummer 2021.065.l.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomhetens måleprogram har mangler

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelsen punkt 11.2 Måleprogram

Beskrivelse av krav

Tillatelsen sier at når virksomheten utarbeider måleprogrammet, skal den:

- velge prøvetakingsfrekvenser som gir representative prøver
- vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinn i målingene (volumstrømsmåling-prøvetaking-analyse-beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå.

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte metoder.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har et måleprogram (Måling og overvåking av utslipp) med lenker til ulike prosedyrer blant annet prøvetaking til vann.

Følgende mangler i måleprogrammet ble avdekket:

- Luftutslipp Colorana:
 - Det er ikke beskrevet at det er to utslippspunkter i Colorana anlegget (Colorana 1 og 2) som det gjennomføres målinger fra. I måleprogrammet er det kun beskrevet Colorana uten nærmere angivelse av at det er to utslipps- og målepunkter.
- Det mangler begrunnelse for valgte metoder, prøvefrekvens og usikkerhet i de forskjellige trinn i målingene.
- Utslipp av vann til Ranfjorden: Det mangler begrunnelse for valgt prøvetakingspunkt og valgt metode for rapportering av utslipp (beregning vs analyse)
- Dersom det utføres målinger av utslipp fra virksomhetens oljeutskiller, skal det innarbeides i måleprogrammet

Avvik 2: Virksomheten har en dieseltank som mangler oppsamlingsarrangement

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forskrift om begrensninger av forurensning, kapittel 18, § 18-6 forebyggende tiltak (tankforskriften)

Beskrivelse av krav

Tankforskriften omfatter tanker med petroleumsprodukter på mer enn 10 m³ og for andre farlige kjemikalier og farlig avfall gjelder forskriften for tanker over 2 m³.

Tankforskriftens § 18-6 sier at tankanlegget skal ha nødvendige barrierer mot de ulike hendelser som kan medføre forurensning. Oppsamlingsarrangementet skal minst romme tankens volum.

Dobbeltveggede tanker skal ha en løsning som sikrer deteksjon av en eventuell lekkasje til mellomrommet mellom veggene. I tillegg skal tanken ha oppsamlingsarrangement for spill fra overfylling, der kapasiteten skal være basert på en miljørisikoanalyse.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Rana Gruber AS har en dieseltank med dobbel bunn og vegger på 20 m³ som er plassert i Vika. Denne tanken er i bruk og mangler oppsamlingsarrangement. For dobbeltveggede tanker er det særskilte krav, se over. Virksomheten opplyste at det er planlagt å ha på plass et oppsamlingsarrangement innen desember 2021.

Avvik 3: Virksomheten har ikke vurdert eventuell miljørisiko fra utslipp av oljeutskiller

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelsen punkt 2.3 og punkt 3.2
- Internkontrollforskriften § 5 punkt 6 og 7

Beskrivelse av krav

Tillatelsen sier at eventuelt oljeholdig avløpsvann fra verksted eller lignende skal renses i tilfredsstillende i oljeutskiller eller lignende jfr. punkt 3.2.

Det står også i tillatelsen punkt 2.3 at virksomheten plikter å redusere forurensning så lang som mulig.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Rana Gruber AS har en oljeutskiller i Vika som er 9 m³ hvor utslipp fra oljeutskiller går til Ranfjorden på 8 meters dyp. De opplyser at den ble tømt i sommer (2021).

Rana Gruber kan ikke dokumentere om oljeutskilleren har tilfredsstillende rensing av oljeholdig avløpsvann eller gjort en miljørisikovurdering for å vurdere miljørisiko i forhold til resipient. De opplyser at de ikke har tatt prøver av avløpsvann fra oljeutskiller.

Avvik 4: Virksomheten mangler enkelte skriftlige rutiner

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelsen punkt 2.6
- Internkontrollforskriften § 5 punkt 7

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Tilsynet omfattet flere tema og under tilsynet ble det spurt om dokumentasjon for å verifisere det som er opplyst om under samtaler. Det ble avdekket at enkelte rutiner ikke er skriftlig dokumentert i virksomhetens internkontroll. Det er:

- Rutine for tømning og vedlikehold av spilloljetanker (nedgravde- og overgrunnstanker)
- Rutine for tømning og vedlikehold av oljeutskiller (Vika)
- Rutine for vedlikehold av slambassengene i gruva
- Rutine for avfallshåndtering på Storforshei, Ørtfjell og Ørtfjellmoen

Rana Gruber AS opplyser at de jobber med rutiner for tømning av spilloljetanker og oljeutskiller. De sier også at det er planlagt å få på plass en avfallshåndteringsrutine på Storforshei, Ørtfjell og Ørtfjellmoen tilsvarende den de har for Vika.

Avvik 5 Noe farlig avfall på Ørtfjell er ikke tilfredsstillende lagret

Avvik fra:

- Tillatelsen punkt 9.1
- Avfallsforskriften kapittel 11, punkt 11.5

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Rana Gruber AS har gjort en stor jobb for å få en god avfallshåndtering. De har etablert ryddedager og fått ryddet både i Vika og ved gruveområdet. De har etablert en miljøstasjon og har flere containere for lagring av farlig avfall i Vika og Ørtfjell.

Det ble verifisert at fat og IBC emballasje i en farlig avfallskontainer på Ørtfjell var organisert slik at det var vanskelig å komme til de ulike avfallsfraksjonene. Flere fat og IBC var ikke merket med innhold. I tillegg var tre umerkede fat med farlig avfall plassert utenfor containeren uten oppsamlingsmuligheter. Virksomheten opplyste at disse skulle vært inni i containeren, men det var ikke plass.

Vi viser også til avvik 4 der det framgår at det ikke er utarbeidet skriftlige rutiner for avfallshåndtering på blant annet Ørtfjell.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at Rana Gruber AS må betale et gebyr på 33 800 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 1 for tilsyn av inntil en dags varighet og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-7.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 13. september 2021 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Vedtaket om gebyr kan påklages, jf. § 28 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og sendes til Miljødirektoratet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og produktkontrollloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48 og produktkontrollloven § 8. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Rana Gruber AS sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Britt Endre
- Gro Hagen

Fra Rana Gruber AS deltok:

- Nancy Stien Schreiner (Kvalitets- og Miljøsjef Rana Gruber)
- Stein Tore B. Liljenström (driftsdirektør)
- Karl Edvin Randa (teknisk sjef, Gullsmedvika)
- Erik Larsen (produksjonssjef oppredningsverket)
- Mads Fjeld (produksjonssjef Colorana)
- Kjell Øystein Hammer (driftsleder gruve)
- Thomas Trones (driftsleder oppredning)

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende Rana Gruber ble kontrollert under tilsynet:

- Rana Gruber, Mo i Rana

Verifikasjoner på følgende steder

Følgende steder ble verifisert under tilsynet:

- Uteområder Storforshei, Ørtfjell og Ørtfjellmoen
- Gråbergdeponering
- Sedimentasjonsbasseng og vannstrømmer i gruva
- Avskjærende bekk ved dagbruddet
- Miljøstasjoner og farlig avfallslagring på Ørtfjell, Ørtfjellmoen og i Vika
- Utslippspunkter for gruvevann til Ranelva og avgangsmasser til Ranfjorden
- Målepunkter til vann
- Kontrollrom oppredningsverket
- Colorana anlegget
- Tiphhauger med produkt ved kaia med overrislingsanlegg

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Avfallshåndtering
- Utslipp til vann
- Utslipp til luft
- Måleprogram

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Internkontrollforskriften
- Forurensningsloven
- Avfallsforskriften
- Produktkontrollloven
- Tillatelsen

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Mineralavfallsplan (datert 2019-01-18)
- Måling og overvåking av utslipp (datert 2021-01-22)
- Flere prosedyrer for prøvetaking til vann
- Analyseresultater
- Prosedyre for tømning av slambasseng
- Prosedyre for avfallshåndtering i Vika
- Presentasjon av prosess

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

ISO 14001

Rana Gruber AS ble ISO 14001sertifisert i 2021

Online måling til luft

Online målinger til luft vil bli installert for Colorana 1 i desember 2021. Virksomheten opplyste at det også vil bli installert online måler for luftutslipp i Colorana 2, men dette var ikke tidfestet. Inntil videre vil de derfor fortsette med eksterne målinger til luft ca 4 ganger pr år i Colorana 2.

Opprydding på områdene ved Storforshei og Ørtfjell

Over tid har det blitt stående gammelt utstyr, stål og annet metall skap på uteområder. I 2021 har det vært gjennomført en ryddedag med deltakelse fra alle med fokus på rydding av skrap og gammelt utstyr. Avfallsaktør har kappet stålskrap noen uker i sommer i dette området. Det står imidlertid igjen noe utstyr og innleid aktør har fått frist til 1. oktober 2021 til å kaste avfall som gjenstår, og sette annet bruksutstyr /materialer på angitte steder.

Rana Gruber AS opplyser at det har vært mye skrot og at det fortsatt gjenstår noe mer rydding. Noe av det som står igjen av gammel jernbane vogn, kjøretøy og utstyr er planlagt å vise fram i et friluftsmuseum om Rana Gruber AS.

Det så ryddig ut på området når vi var på befarings.

Tiltak for reduksjon av gruvevann og nedslamming av Ranelva.

Det er 3 oppsamlingsbassenger i gruva for å redusere at suspendert materiale blandes med gruvevannet før utslipp til Ranelva. I tillegg er det et rent vann basseng. Vannet fra rent vann basseng nivå 123 brukes til boremaskiner.

Gruvevannet samles i felles renne der det tas vannprøve med en mengdeproporsjonal prøvetaker.

Rana Gruber AS samler inntrengende vann i gruva i kanaler. Under tilsynet ble det verifisert at vann går i renner innerst mot tunnelveggen og vann ned fra gruvetak/vegg blir ført inn i kanalen. To steder i kanalene blir vannet pumpet til sedimentasjonsbasseng 2.

De opplyser at de ønsker å utbedre veidekket for å hindre at unødig suspendert materialet fra veien blandes med gruvevannet.

For å hindre overflatevann inn i gruva har de styrt elv/bekk fra fjellet ovenfor dagbruddet på yttersiden av dagbruddet (laget et nytt løp for å hindre vanninntrenging). De hadde støpt en renne nedenfor veien høsten 2019 som ble ferdigstilt 2020.

Under befaring av utslippspunktet i Ranelva observeres det at gruvevannet inneholder suspendert materiale. De viste oss nye målepunkter for vannutslippet som vil bli gjort oppstrøms og nedstrøm utslippspunktet for å få bedre utslippskontroll.

SNIM konsentrat

Under tilsynet blir det opplyst at tipper med SNIM konsentrat lagres på området i påvente av eksport i løpet av høsten 2021.

Utslippspunkt for avgangsdeponering til Ranfjorden

I tillatelsens punkt 3.1, sist endret 26.juni 2015, står det at Rana Gruber AS oppgraderte sitt utslippssystem for avgangsdeponering i 2014. All avgang skal ifølge tillatelsen deponeres via ny avgangsledning med utslippspunkt på 125 meters dyp.

Virksomheten opplyste under tilsynet at pumpeledning er skiftet i 2021 fra luftstasjon til utslippspunktet ca. 900 meter ut i sjøen på 95 meters dyp. Ledningen er lagt slik at den ligger på fast fjell og har en større dimensjon enn tidligere. Dette ble vist oss på et 3D kart.

Rana Gruber AS må melde denne oppgraderingen til saksbehandler.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Henning Gøhtesen
seksjonsleder

Britt Endre
tilsynsleder

Kopi til:

- Mo i Rana kommune
- Statsforvalteren i Nordland